

LBRIS

We know
books

Camelia Săpoi, Mihaela Doboș, Cristina Cergan,
Diana Iacob, Natalia Leu, Daniela Martiș, Daniela
Mihaela Nicolae, Bogdan Rațiu, Mara Trofin, Anca Vlaicu

Ne pregătim pentru **EVALUAREA NAȚIONALĂ**

limba și literatura română

clasa a VIII-a

2023

PARTEA I

■ Lectură, interculturalitate, redactare

Setul 1	6
Setul 2	7
Setul 3	8
Setul 4	9
Setul 5	10
Setul 6	11
Setul 7	12
Setul 8	14
Setul 9	15
Setul 10	16
Setul 11	17
Setul 12	18
Setul 13	20
Setul 14	21
Setul 15	22
Setul 16	23
Setul 17	25
Setul 18	26
Setul 19	28
Setul 20	30

■ Elemente de construcție a comunicării

Setul 1	32
Setul 2	33
Setul 3	34
Setul 4	36
Setul 5	37
Setul 6	39
Setul 7	40
Setul 8	42
Setul 9	43
Setul 10	45
Setul 11	46
Setul 12	47
Setul 13	48

Setul 14	50
Setul 15	51
Setul 16	53
Setul 17	54
Setul 18	55
Setul 19	56
Setul 20	57

PARTEA a II-a

■ Testul 1 – Subiect, barem, explicații

Subiect	60
Barem de evaluare și notare	67
Răspunsuri, sugestii de rezolvare, explicații	70

PARTEA a III-a

■ Teste de antrenament după modelul M.E.

Testul 2	80
Testul 3	84
Testul 4	88
Testul 5	92
Testul 6	97
Testul 7	101
Testul 8	105
Testul 9	109
Testul 10	113
Testul 11	117
Testul 12	121
Testul 13	125
Testul 14	129
Testul 15	134
Testul 16	138
Testul 17	142
Testul 18	146
Testul 19	150

Testul 20	154
Testul 21	158
Testul 22	162
Testul 23	166
Testul 24	170
Testul 25	174
Testul 26	178
Testul 27	182
Testul 28	186
Testul 29	190
Testul 30	194
Testul 31	198

Testul 32	202
Testul 33	206
Testul 34	210
Testul 35	214
Testul 36	218
Testul 37	222
Testul 38	226
Testul 39	230
Testul 40	234

PARTEA a IV-a

■ Soluții și sugestii de rezolvare	239
------------------------------------	-----

EXERCIȚII DE ANTRENAMENT

Lectură, interculturalitate, redactare

SETUL 1

• Se dă textul:

Racul, broasca și o știucă
Într-o zi s-au apucat
De pe mal în iaz s-aducă
Un sac cu grâu încărcat.
Și la el toți se înhamă:
Trag, întind, dar iau de samă
Că sacul stă neclintit,
Căci se trăgea neunit.
Racul înapoi se da,
Broasca tot în sus sălta,
Știuca foarte se izbea

Și nimic nu isprăvea.
Nu știu cine-i vinovat;
Însă, pe cât am aflat,
Sacul în iaz nu s-au tras,
Ci tot pe loc au rămas.

Așa-i și la omenire,
Când în obște nu-i unire:
Nicio treabă nu se face
Cu izbândă și cu pace.

(Alec Donici, *Racul, broasca și știuca*)

• Scrie răspunsul pentru cerințele de mai jos cu privire la textul dat.

- 1 Care este sensul din text al verbului *a se înhăma*?
- 2 Care este termenul din vocabularul actual pentru substantivul *obște*?
- 3 Ce vor să facă cei trei cu sacul?
- 4 De ce nu se urnește sacul? Care este strategia celor trei de a urni sacul?
- 5 Care este, în opinia ta, motivul eșecului celor trei?
- 6 Care este tema textului?
- 7 Cu ce scop sunt folosite preponderent construcțiile negative în textul dat?
- 8 Ce sugerează utilizarea substantivului *într-o zi*?
- 9 Care este rolul ultimelor patru versuri din text?
- 10 Asociază textul *Racul, broasca și știuca*, de Alec Donici, cu un alt text literar studiat sau citit ca lectură suplimentară, în 50 – 100 de cuvinte, prezentând o asemănare și o deosebire dintre ele.
- 11 Imaginează-ți că trebuie să îți convingi colegul/colega cu care ești de serviciu pe clasă că este mai avantajos să faceți lucrurile împreună. Scrie, în 50 – 100 de cuvinte, o secvență de text argumentativ în care să îi spui părerea ta.

SETUL 2

Se dă textul:

Avea 78 de ani, dar se ținea bine. Singur își făcea piața, își deretica și-și scutura prin casă, avea grijă de florile din fața ferestrei, de cele două găinușe din coteț, care, din când în când, îi făceau câte un ou, și de Tucidide, motanul. [...]

În ultima vreme, Tucidide și găinile parcă nu-i mai ajungeau și nici ziarul pe care-l citea foaie cu foaie, nici radioul. Viața lui, deși așa fusese totdeauna, acum era ca o haină care-l jena la subțiori. „Manoilă, frate, ești bătrân și-ai să mori mâine-poimâine și n-ai făcut și tu pe lumea asta ceva, așa mai de seamă. E drept că datoria ți-ai împlinit-o: ai înregistrat toată viața frumos, timp de 43 de ani, la registratura Tribunalului Capitalei; ai făcut fata doctoriță și cu câtă greutate ai înmormântat-o cu cinste pe nevastă-ta și n-ai vrut să primești ajutor de la fată; te chibzuiești și trăiești curat, îngrijit, din pensia ta. Ei, dar parcă nu e de-ajuns. Fă ceva pentru care să te pomenească lumea, nu lumea largă, dar câțiva oameni, cât mai mulți, dacă se poate. Da, dar ce? Stai aici în casă ca un viezure, citești ziarul, ascuți la radio și te-a mai apucat și damblaua asta cu timbrele, acum la bătrânețe; stai întruna cu lupa la ochi, de te doare și capul. Fă ceva folositor, fă un bine, un bine cuiva!”

Așa a ajuns el să-i ducă dimineața la grădiniță pe cei trei copii din curte; vara – să ude florile din toate glastrele, să strângă rufele de pe sârmă și să le-azeze vâlătuci în coșul de nuiele („dar ai grijă, domnu' Manoilă, să nu fie prea uscate, că pe urmă nu se calcă bine”); iarna – să facă focul la toate cele opt familii de colocatari (numai doamnei Iorgulescu nu i-l făcea fiindcă n-avea încredere să-i lase cheia), să cumpere 15 – 16 sticle de lapte pe zi („Să știi, domnu' Manoilă, că astăzi s-a brânzit laptele, altă dată scutură sticla când îl cumperi, că nu-mi convine s-azvâr! doi lei cincizeci degeaba.”). Aveau dreptate, oamenii muncesc pe bani, are să scuture sticlele de-acum înainte. [...]

Toamna, primăvara și vara, când nu se făcea focul, domnul Manoilă avea parcă ceva mai multă vreme și, ca să nu și-o irosească-n zadar, mergea în câte-o stație de tramvai mai aglomerată, ajuta oamenilor bătrâni să urce în vagon, ajuta celor prea încărcați, le ridica sacoșele sau copiii. Pe urmă, se plimba pe străzi și, dacă vedea copii alergând, neatenți, cu șireturile desfăcute, gata să dea cu capul într-un zid sau într-un copac, îi oprea și, cu blândețe, le explica de ce nu e bine să facă așa, care sunt pericolele, ce li se putea întâmpla, dar foarte repede, cu câteva vorbe, ca să nu-i plictisească. [...]

Seara, când cădea zdrobit de alergătură, își spunea uneori: „Ai făcut treabă bună astăzi, bătrânule bun din strada Speranței!”

(Ileana Vulpescu, *Bătrânul cel bun din strada Speranței*)

Scrie răspunsul pentru cerințele de mai jos cu privire la textul dat.

- 1 Care sunt cuvintele din câmpul lexical al universului familiar al bătrânului? (4 termeni)
- 2 Care este ordinea logică a următoarelor idei principale?
 - a) Bătrânul fusese funcționar la Tribunal.
 - b) Manoilă îi ajută pe oameni în stația de tramvai.
 - c) Pensia îi asigură bătrânului un trai decent.
 - d) La sfârșitul zilei, bătrânul își exprimă bucuria împlinirii faptelor bune.
- 3 Câte familii de locatari sunt în curtea unde trăia bătrânul?
- 4 Cum reacționează bătrânul la reproșurile și reticențele vecinilor?
- 5 Care este motivul pentru care îi atenționează pe copiii întâlniți pe stradă?

1.	2.	3.	4.

- 6 Ce atitudine a personajului reiese din secvența „Viața lui, deși așa fusese totdeauna, acum era ca o haină care-l jena la subțiori”?
- 7 Care este rolul utilizării persoanei a II-a în monologul personajului?
- 8 În ce măsură bătrânul își împlinește dorința? Scrie răspunsul utilizând două secvențe comentate din text.
- 9 Crezi că e important să fii bun cu cei din jur, chiar dacă nu ești tratat la fel? Justifică-ți răspunsul, în 50 – 100 de cuvinte, valorificând textul dat.
- 10 Asociază fragmentul din *Bătrânul cel bun din strada Speranței*, de Ileana Vulpescu, cu un alt text literar studiat sau citit ca lectură suplimentară, în 50 – 100 de cuvinte, prezentând o valoare umană comună, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text.
- 11 Aicătuieste, în 100 – 150 de cuvinte, rezumatul textului *Bătrânul cel bun din strada Speranței*, de Ileana Vulpescu, respectând toate convențiile acestui tip de compunere.
- 12 Imaginează-ți că vrei să realizezi un proiect caritabil cu clasa ta. Scrie un text explicativ, de 50 – 100 de cuvinte, în care să-i explici directorului școlii tale cum îți vei organiza colegii în vederea realizării proiectului.

SETUL 3

Se dă textul:

Voi, șesuri nesfârșite sub ceruri largi de vară,
Ca ele liniștite și luminând ca ele,
Pe-aici îmi înfloriră și-aici se scuturară
În mersul vremii, macii copilăriei mele. [...]

Voi, șesuri dulci ca lenea și largi ca nesfârșirea,
Cu depărtări pe unde mirajele tresaltă,
Și sufletu-mi în care vi se răsfrânge firea
L-ați legănat cu râuri și-amieze laolaltă. [...]

(Nichifor Crainic, *Șesuri natale*)

Purtând poveri de roade, trec carele greoaie
Cu boi blajini de-a lungul prăfoaselor șosele
Și doina, care-n focul văzduhului se moaie,
Îmi cade-n gând cu vremea copilăriei mele.

Scrie răspunsul pentru cerințele de mai jos cu privire la textul dat.

- 1 Care este sentimentul predominant în text?
- 2 Care sunt elementele componente ale peisajului descris?
- 3 Care este ideea centrală a primei strofe?
- 4 Ce senzație îți provoacă aspectul vizual al textului, sonoritatea și ritmul?
- 5 Care sunt figurile de stil ce conturează atmosfera predominantă din text?
- 6 Care sunt trăsăturile descrierii din textul dat?
- 7 Care este semnificația titlului în relație cu textul?
- 8 Care este tema textului?

- 9 Asociază poezia *Șesuri natale*, de Nichifor Crainic, cu un alt text literar studiat sau citit ca lectură suplimentară, în 50 – 100 de cuvinte, prezentând o valoare culturală comună, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text.
- 10 Imaginează-ți că ai vizitat locurile natale ale bunicilor. Redactează o notă de jurnal, de 50 – 100 de cuvinte, care să cuprindă prezentarea unei emoții/a unui sentiment din timpul acestei vizite. Data redactării jurnalului este 22 iunie 2020.

SETUL 4

• Se dă textul:

În lacul cel verde și lin
Răsfrânge-se cerul senin,
Cu norii cei albi de argint,
Cu soarele nori sfâșiiind.
Dumbrava cea verde pe mal
S-oglinde în umedul val,
O stâncă stârpită de ger
Înalț-a ei frunte spre cer.
Pe stânca sfărmată mă sui,
Gândurilor aripi le pui;
De-acolo cu ochiul uimit
Eu caut colò-n răsărit
Și caut cu sufletul dus
La cerul pierdut în apus.

Cobor apoi stânca în jos,
Mă culc între flori cu miros,
Ascult la al valului cânt,
La geamătul dulce din vânt.
Natura de jur-împrejur,
Pe sus e o boltă de-azur,
Pe jos e un verde covor,
Țesut cu mii tinere flori.
Văd apoi ce tremură lin
Cum vântul o-ncrunță-n suspin, [...]
Văd lebede, barcă de vânt,
Prin unde din aripe dând,
Văd fluturi albaștri, ușori,
Roind și bând miere din flori.

(Mihai Eminescu, *Frumoasă-i...* – fragment)

• Scrie răspunsul pentru cerințele de mai jos cu privire la textul dat.

- 1 Care este sentimentul predominant în text?
- 2 Care sunt elementele componente ale peisajului descris?
- 3 Care este ideea centrală a primelor șase versuri?
- 4 Ce senzație îți provoacă aspectul vizual al textului, sonoritatea și ritmul?
- 5 Care sunt figurile de stil ce conturează atmosfera predominantă din text?
- 6 Care sunt trăsăturile descrierii din textul dat?
- 7 Care este semnificația titlului în relație cu textul?
- 8 Care este tema textului, prin raportare la câmpul lexical dominant?
- 9 Asociază fragmentul din *Frumoasă-i*, de Mihai Eminescu, cu un alt text literar studiat sau citit ca lectură suplimentară, în 50 – 100 de cuvinte, prezentând o valoare comună, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text.
- 10 Imaginează-ți că ai făcut o excursie. Redactează o notă de jurnal, de 50 – 100 de cuvinte, care să cuprindă prezentarea unei emoții/a unui sentiment din timpul petrecut în natură și o secvență descriptivă. Data redactării jurnalului este 22 august 2020.

● **Se dă textul:**

DOMNIȘOARA CUCU, ELEVA, PROFESORUL

PROFESORUL (*deschide ușa, dă să intre, dar se oprește în prag*): Pardon. (*Vrea să plece.*)

DOMNIȘOARA CUCU: Stai, stai, domnu' Miroiu. Stai să vezi cu ochii dumitale.

PROFESORUL (*intrând*): S-a întâmplat ceva? Ce s-a întâmplat?

DOMNIȘOARA CUCU: Ce s-a întâmplat? Mă mai întrebă ce s-a întâmplat? (*Cu un calm zdrobitor*):

Adineaori a trecut automotorul și am prins-o pe dumneaei (*gest acuzator*) pe peron.

PROFESORUL (*blând*): Chiar pe peron?

DOMNIȘOARA CUCU (*zdrobitor*): Chiar pe peron.

PROFESORUL: Poate... poate că n-a știut...

ELEVA (*o licărire de speranță*): Să vedeți, domnule profesor...

DOMNIȘOARA CUCU: Taci! (*Către Profesor*): N-a știut? Cum n-a știut? (*Către Elevă*): Cum n-ai știut,

Zamfirescu? N-am pus afiș la școala, negru pe alb? Nu l-ai copiat pe caiet de șaptezeci și cinci de ori? Nu

l-ați învățat pe dinafară în ora de educație? (*Schimbare de ton. Brusc. Poruncitor*): Ce scrie în afiș, Zamfirescu?

ELEVA (*ca o lecție*): „E interzis elevelor din cursul inferior și mai ales din cursul superior...”

DOMNIȘOARA CUCU: Mai ales!

ELEVA: „...să se plimbe la gară ziua sau seara, dar mai ales...”

DOMNIȘOARA CUCU: Mai ales?

ELEVA: „...în orele când trece automotorul.”

DOMNIȘOARA CUCU (*cruntă*): Ei?

PROFESORUL (*mai slab, mai neconvins*): Ei?

DOMNIȘOARA CUCU: Ce cauți la gară, Zamfirescu?

ELEVA: Să vedeți, dom'șoară.

DOMNIȘOARA CUCU: Taci!

PROFESORUL: Dac-o întrebă, las-o să răspundă!

DOMNIȘOARA CUCU: Ce să răspundă? Ce să răspundă? (*Către Elevă*): Poftim, răspunde.

ELEVA (*năucită*): Ce să răspund?

DOMNIȘOARA CUCU: Ce cauți aici? De ce ai venit?

ELEVA: Să vedeți, dom'șoară... Mama... vreau să spun tata... Adică o mătușă a mea... O scrisoare... Un colet... da, un colet...

PROFESORUL (*ca să pună cap zbcuciumului*): Nu te mai osteni. Să-ți spun eu de ce ai venit. Pentru că-ți place să vii la gară. Îți place să te uiți când trec trenurile. (*Omeneste, simplu*): Nu-i așa?

(Mihail Sebastian, *Steaua fără nume*, actul I, scena VI)

● **Scrie răspunsul pentru cerințele de mai jos cu privire la textul dat.**

1 Care este sensul secvenței „nu te mai osteni”?

2 Care este tema discuției dintre cele trei personaje?

3 Care este opinia ta despre comportamentul Domnișoarei Cucu?

4 La ce se referă notațiile din paranteze?

- 5 Ce trăsătură a fiecărui personaj reiese din dialog?
- 6 Ce atitudine a profesorului se desprinde din text? Motivează cu un exemplu comentat din text.
- 7 Ce fel de conflict există între personaje?
- 8 Care sunt trăsăturile textului dramatic identificate în text?
- 9 Care este semnificația ultimelor trei replici?
- 10 Identifică în textul dat o secvență de text argumentativ.
- 11 Asociază fragmentul din *Steaua fără nume*, de Mihail Sebastian, cu un alt text literar studiat sau citit ca lectură suplimentară, în 50 – 100 de cuvinte, prezentând o valoare comună, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text.

SETUL 6

• Se dă textul:

Da, undeva, departe, în orașul său, Petruș, băiețașul cu ochi sclipitori și cu nasul cam cârn, nu-l uitase pe Fram. A auzit și el că directorul Circului Struțki l-a trimis îndărăt, în ghețurile unde se născuse. Iar de-acolo, din orașul unde vântul și ploile n-au smuls încă toate afișele vechi de pe ziduri, Petruș îl urmărește în vremea aceasta cu gândul și cu închipuirea. Poate că nu l-au uitat nici alți copii, din alte nenumărate târguri prin care a cutreierat Circul Struțki cu Arca lui Noe, plină de elefanți, de tigri, de lei, de șerpi, de maimuțe! Poate că mai istorisesc și acum hâtrele* lui năzdrăvăni! [...]

Dar Petruș nu se mărginise numai la asemenea șăgalnice** amintiri. [...] De dragul lui Fram se așternuse în toată legea la citit felurite cărți despre urși albi și despre expedițiile polare. Sfârșea una și începea alta. Pe urmă, se întorcea din nou la cele pe care le-a mai citit. Iar a doua zi povestea cu mare aprindere prietenilor aceste peripeții.

Fetița cu părul bălai și cu ochii albaștri, nepoata fostului profesor, se ținuse de cuvânt. Vorbise cu bunicul, luând povestea pe departe, cu mici și nevinovate șiretlicuri.

— Bunicule, mai ții minte pe băiatul de lângă noi, de la circ, din seara reprezentației de adio?

— Ei? Ce-i cu dânsul?

— Grozav l-a mai amărât pe el tot ce s-a întâmplat atunci cu Fram!...

— Mi-a părut rău și mie... Asta-i tot?

— Mai este ceva cu dânsul.

— Ce anume?

— Grozav îi mai place lui să citească istorii despre urși albi și despre călătoriile la poli...

— Foarte frumos pentru el. Am văzut eu că are o privire de băiat deștept.

— Da, dar nu are cărți, bunicule! [...]

— Măcar știi unde stă?

— Nici asta nu știu... Ce nevoie e să știu?

— Ca să-i trimitem un răspuns, să vină și să-și ia cărțile. [...]

Cu adevărat, multă lume din oraș se perinda prin casa lor să capete cărți de citit. De data asta, fostului profesor îi făcuse mai mare plăcere, aflând că se găsește un băiat dornic să cunoască viața urșilor albi și toate peripețiile expedițiilor polare. [...] Astfel a căpătat Petruș cele dintâi cărți despre urșii albi și despre expedițiile polare. [...]

După ce și-a terminat lecțiile pe a doua zi, Petruș rămâne câteodată, până târziu, cu coatele amorțite pe masă, citind la lumina lămpii istoria expedițiilor polare din cele mai vechi timpuri. Uită atunci de joacă, de alte cărți, uită chiar și de paharul cu ceai care-l așteaptă pe sobă. Tot ce e în jurul său parcă se depărtează și se

cufundă în zare, ca sloiurile care lunecă acolo, în mările reci, pe apele verzi. Nu mai aude nici ploaia, nici vântul bătând în fereastră. Nu mai aude lătratul somnoros al lui Lăbuș, câinele din curte. Nici huruitul roților nu-l mai aude, când trece o birjă târzie în noapte, pe stradă. El e cu gândul și cu închipuirea dincolo de zidurile casei, dincolo de casele orașului, dincolo de hotarele țării, dincolo de munți și de mări.

Călătorește împreună cu expedițiile polare în ținuturile ghețurilor veșnice. Tremură de ger cu eroii acelor fapte mărețe. Rabdă de foame cu dâșii, se târaie cu dâșii prin troiene și prin vifore, orbit de talazurile nin-sorii. Lăcrimează cu dâșii când au îngropat sub o lespede de sloiuri un tovarăș răpus de istoveală, de frig, de scorbut. Și, odată cu dâșii, scoate un chiot de bucurie când, biruind toate vrăjmășiile, au ajuns la un liman, la un țărm necunoscut, ca să înfigă steagul pe creasta unei stânci ori în mijlocul unei banchize, unde nu mai călcase picior omenesc.

(Cezar Petrescu, *Fram, ursul polar*)

* *hâtru* – glumeț, poznaș

** *șăgalnic* – care face glume; care provoacă râsul; glumeț, hazliu

• **Scrie răspunsul pentru cerințele de mai jos cu privire la textul dat.**

- 1 Care este ideea principală din primul paragraf?
- 2 Din ce motiv este casa profesorului un loc important pentru mulți din oraș?
- 3 Ce problemă a lui Petruș e rezolvată de profesor și de nepoata lui?
- 4 De ce simțea copilul că poate călători cu eroii cărților preferate?
- 5 Care este momentul preferat de Petruș pentru a se apuca de citit?
- 6 Ce trăsătură morală a personajului Petruș reiese din text? Ilustrează cu un exemplu comentat din text.
- 7 Ce trăsătură fizică a personajului Petruș reiese din text? Precizează mijlocul de caracterizare utilizat.
- 8 Care este semnificația secvenței „Uită atunci de joacă, de alte cărți, uită chiar și de paharul cu ceai care-l așteaptă pe sobă”?
- 9 Crezi că lectura poate fi considerată o călătorie plină de experiențe de cunoaștere? Justifică-ți răspunsul, în 50 – 100 de cuvinte, valorificând textul dat.
- 10 Asociază fragmentul din *Fram, ursul polar*, de Cezar Petrescu, cu un alt text literar studiat sau citit ca lectură suplimentară, în 50 – 100 de cuvinte, prezentând o valoare culturală comună, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text.
- 11 Alcătuieste, în 100 – 150 de cuvinte, rezumatul textului *Fram, ursul polar*, de Cezar Petrescu, respectând toate convențiile acestui tip de compunere.

SETUL 7

• **Se dă textul:**

Tocmai când împăratul cu cupa în mână voia să închine în cinstea bucătarului, numai iată că intră aicea, nepoftit, Român-Verde.

Împăratul l-a întrebat:

— Ce veste poveste, voinice?

— Să trăiești, Măria Ta! Eu am ucis balaurul cel cu șapte capete și am dezlegat vremea de s-a revărsat ziua după noaptea cea lungă.

Dar bucătarul odată a sărit cu gura și, bătând cu pumnul în masă, răcnea:

— Nu-l crede, împărate, că-l știu eu pe dumnealui, că, de mincinos ce e, i s-a dus buhul* ca de popă tuns. La plăcinte dă înainte și la război înapoi.

Dar împăratul, care nu știa ce să creadă mai curând, a luat pe Român-Verde la întreat:

— Bine. Zici că tu ai ucis balaurul, dar cu ce dovedești?

Voinicul a prins la limbă și a spus:

— Să dovedească mai întâi... viteazul din fruntea mesei, dacă el a ucis dihania cea cu șapte capete!

— Firește că eu am ucis-o cu satârul meu, că e vrăjit de ielele cele rele. [...]

Român-Verde l-a mai întreat:

— Dar capetele acestea au limbi ori n-au?

Iar bucătarul a început a îngăima:

— De! Ce să zic? Au. Că... poate fi gură de balaur fără limbă?

— Adică vrei să zici că au avut, că acuma nu mai au? a cuvântat voinicul.

— Ba nu! a răspuns bucătarul. Și acuma ieși afară, că eu sunt cel mai mare aicea, că de nu, spun satârului să-ți taie capul și ție!

Satârul era pus în mijlocul mesei.

— Spune! a grăit voinicul, îndrăzneț.

Lumea de la masă a început a ruga pe bucătar să nu facă una ca-asta. Dar bucătarul, crezându-și minciunile, înfuriat și fără milă, a poruncit:

— Satăre, ia taie gâtul mincinosului de la ușă!

Dar satârul nici nu s-a mișcat.

Mesenii au început a se uita unul la altul și a zâmbi. Dar împăratul voind să afle adevărul, că-i era plăcut voinicul după vorbă și după chip, a poruncit slugilor să caute capetele de balaur, de au în gură ori n-au limbă. Și s-a văzut numaidecât că au limbile tăiate.

Bucătarul, când a văzut una ca asta, a început mai domol:

— Așa e, uitasem că balaurul acesta n-a avut limbi niciodată, de aceea înghițea nemestecat. Nu mai căutați degeaba!

— Ba a avut și numai cine s-a luptat cu dânsul și l-a ucis le poate arăta acuma, a spus Român-Verde.

(Balaurul cu douăsprezece capete, basm cules de Alexandru Bardieru)

*a-i merge (sau a i se duce cuiwa) buhul = a ajunge să fie foarte cunoscut pentru faptele sale urâte

• Scrie răspunsul pentru cerințele de mai jos cu privire la textul dat.

- 1 Care este ideea principală a primelor două rânduri?
- 2 Care este reacția bucătarului atunci când este în centrul atenției tuturor?
- 3 Ce element miraculos e important, după părerea ta, în acest fragment?
- 4 Ce rol au mesenii în judecarea pricinii legate de balaurul cu șapte capete?
- 5 De ce bucătarul nu poate dovedi că a ucis balaurul cu mai multe capete?
- 6 Cum justifică bucătarul faptul că satârul nu s-a mișcat la ordinul lui?

- 7 Care este rolul personajului Român-Verde în secvența aceasta?
- 8 Care este tema basmului?
- 9 Ce trăsături morale ale bucătarului identifiți în text? Motivează cu două secvențe din text.
- 10 Care este, în text, semnificația proverbului „La plăcinte dă înainte și la război înapoi”?
- 11 Crezi că dreptatea are nevoie de justificări, de dovezi? Justifică-ți răspunsul, în 50 – 100 de cuvinte, valorificând textul dat.
- 12 Asociază fragmentul din basmul *Balaurul cu douăsprezece capete* cu un alt text literar studiat sau citit ca lectură suplimentară, în 50 – 100 de cuvinte, prezentând o asemănare și o deosebire dintre ele.

SETUL 8

Se dă textul:

S-a dus zăpada albă de pe întinsul țării,
S-au dus zilele Babei și nopțile vegherii.
Câmpia scoate aburi; pe umedul pământ
Se-ntind cărări uscate de-al primăverii vânt.

Lumina e mai caldă și-n inimă pătrunde;
Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde.
Pâraiele umflate curg iute șopotind
Și mugurii pe creangă se văd îmbobocind.

O, Doamne! iată-un flutur ce prin văzduh se pierde!
În câmpul veșted iată un fir de iarbă verde
Pe care-ncet se urcă un galben gândăcel,
Și sub a lui povară îl pleacă-ncetinel.

Un fir de iarbă verde, o rază-ncălzitoare,
Un gândăcel, un flutur, un clopoțel în floare,
După o iarnă lungă și-un dor nemărginit,
Aprind un soare dulce în sufletul uimit!

(Vasile Alecsandri, *Sfârșitul iernei*)

Scrie răspunsul pentru cerințele de mai jos cu privire la textul dat.

- 1 Care sunt imaginile care sugerează trecerea de la un anotimp la altul?
- 2 Crezi că verdele devine un element cromatic important, dacă ne referim la tema naturii? Justifică răspunsul prin comentarea unei secvențe din text.
- 3 Ce alte culori apar în versurile date? Cu ce scop?
- 4 De ce crezi că lumina favorizează descoperirea acestui colț de natură?

- 5 Ce îți sugerează enumerația din ultima strofă referitor la tema naturii?
- 6 Ce stare de spirit sugerează utilizarea exclamațiilor?
- 7 Care este titlul altui pastel cunoscut de tine, în care Vasile Alecsandri descrie natura fremătând de viață?
- 8 Care sunt trăsăturile textului descriptiv prezente în text?
- 9 De ce crezi că *Sfârșitul iernei* este un moment de redescoperire a lumii și a sinelui?
- 10 Crezi că schimbarea anotimpurilor aduce schimbări majore în viața omului? Justifică-ți răspunsul, în 50 – 100 de cuvinte, valorificând textul dat.
- 11 Asociază fragmentul din *Sfârșitul iernei*, de Vasile Alecsandri, cu un alt text literar studiat sau citit ca lectură suplimentară, în 50 – 100 de cuvinte, prezentând o asemănare și o deosebire dintre ele.

SETUL 9

Se dă textul:

Nimica n-are ca pădurea mai multe farmece s-atragă
Un suflet ce iubește taina frunzișelor cu umbră dragă
Și nicăieri nu poți mai bine de lumea-ntreagă să te pierzi
Decât pe-ngustește potece sub bolțile cu frunze verzi.

Frumos e muntele ce-nalță spre ceruri fruntea lui semeață,
Frumos e câmpul ce se-ntinde ca și o mare de verdeață,
Frumoasă, marea liniștită sau cu talazul răzvrătit,
Însă nimica cu pădurea nu poate fi asemuit.
[...]

Și câte gânduri nu deșteaptă câte-un stejar mai vechi, ce știe
A veacurilor dispărute povestea cea de bărbăție,
El, ce sub umbra lui bătrână s-adăpostească a putut
Câte-un Mihai al țării noastre, trăit și mort necunoscut.

Pădure, cine nu iubește suava ta melancolie,
Tu ce ridici spre ceruri brațe visându-ți dulcea poezie,
Și care om venind în tine nu se pricepe înălțat,
Cu rănile în piept închise, cu doru-n suflet alinat?

(Alexandru Macedonski, *Pădurea*)

• Scrie răspunsul pentru cerințele de mai jos cu privire la textul dat.

- 1 Care sunt imaginile care sugerează farmecul pădurii?
- 2 În ce constă frumusețea particulară a pădurii, în comparație cu frumusețea altor elemente ale naturii?
- 3 La ce se referă imaginea „Nicăieri nu poți mai bine de lumea-ntreagă să te pierzi”?